

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Besluitvorming rondom studiefinanciering

1 maximumscore 1

De rechter noemt de toegankelijkheid van het hoger onderwijs. Dat is het kenmerk dat een collectief goed voor iedereen beschikbaar moet zijn.

2 maximumscore 2

- Het kenmerk: de mate van georganiseerdheid 1
- Uit de regels 15-24 van tekst 1 kun je opmaken dat er in verschillende steden organisaties zijn die onderling contact met elkaar houden. Dat geeft blijk van een tamelijk grote mate van georganiseerdheid 1

3 maximumscore 2

Een van de volgende beginselen met (voorbeeld van) uitleg:

- Beginsel: Ook de overheid moet zich aan de wet houden / legaliteitsbeginsel.
- Uitleg: De rechtbank heeft de eis van de studenten verworpen nadat ze concludeerde dat de overheid rechtmatig handelde. De rechtbank heeft dus onderzocht of de overheid zich wel aan de wet hield en dat is een beginsel van de rechtsstaat.

of

- Beginsel: Een onafhankelijke rechter beslist over geschillen tussen overheid en burger.
- Uitleg: Studenten hebben hun conflict met de overheid voorgelegd aan een rechter. Dat heeft enkel zin als deze de bevoegdheid heeft om daarover te beslissen en dat is een beginsel van de rechtsstaat.

of

- Beginsel: Er is een scheiding van machten / trias politica.
- Uitleg: Dat een rechter de bevoegdheid heeft om te oordelen over de rechtmatigheid van overheidshandelen is een teken van machtenscheiding en dat is een beginsel van de rechtsstaat.

- voor het noemen van een juist beginsel van de rechtsstaat 1
- voor het geven van een juiste uitleg (alleen mogelijk als ook het juiste beginsel van de rechtsstaat genoemd wordt) 1

Vraag	Antwoord	Scores
4	<p>maximumscore 4</p> <p>De twee verschillen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politieke partijen houden zich bezig met de inrichting van de samenleving als geheel en zullen daarbij verschillende belangen tegen elkaar afwegen. Een pressiegroep hoeft die afweging niet te maken en kan al zijn aandacht op een deelbelang (het studentenbelang) richten • Pressiegroepen doen niet mee aan verkiezingen, verwerven geen zetels in besluitvormingsorganen en stemmen dus niet mee maar proberen invloed uit te oefenen op de mensen die de beslissingen nemen. Politieke partijen proberen via verkiezingen zetels te verwerven om op die manier direct deel te nemen aan het besluitvormingsproces 	<p>2</p> <p>2</p>
5	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeelden van redenen zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – De VVD voelde zich nog verplicht om het regeerakkoord dat ze met het CDA gesloten had, te respecteren. – De VVD wilde haar eigen staatssecretaris niet afvallen. – Het is de gewoonte dat een demissionair kabinet geen nieuw of omstreden beleid maakt. 	
	per juiste reden	2
6	<p>maximumscore 1</p> <p>het confessionalisme / de confessionele stroming</p>	
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Het antwoord 'christendemocratische stroming' dient fout gerekend te worden.</i></p>	
7	<p>maximumscore 4</p> <p>Voorbeeld van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De stroming waar de VVD toe behoort is het liberalisme • Een uitgangspunt van het liberalisme is individuele verantwoordelijkheid. Het sociaal leenstelsel is geen gift maar een lening. Studenten gaan zelf een lening aan en ze dragen zelf de verantwoordelijkheid voor het terugbetalen van die verplichting die ze aangaan / dat prikkelt studenten om snel af te studeren • De stroming waar de PvdA toe behoort is het socialisme / de sociaaldemocratie • Een uitgangspunt van het socialisme / de sociaaldemocratie is dat gestreefd wordt naar een eerlijke verdeling van kennis. Met het sociaal leenstelsel wordt geregeld dat hoger onderwijs voor iedereen toegankelijk blijft 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
8	<p>maximumscore 1 de (mede)wetgevende taak</p>	
9	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Eerste Kamer let bij de behandeling van een wetsvoorstel, meer dan de Tweede Kamer, op de verhouding met bestaande wetten en de grondwet • Omdat de Eerste Kamer een wetsvoorstel met enige 'afstand' bekijkt / een Kamer van reflectie is, vormt ze een extra bescherming tegen de verleidingen van 'de waan van de dag' / helpt ze ondoordachte besluitvorming te voorkomen 	<p>1</p> <p>1</p>
10	<p>maximumscore 2 Een van de volgende oorzaken met uitleg:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De verkiezingen van de Provinciale Staten vinden op een ander tijdstip plaats dan die van de Tweede Kamer, zodat er een verschuiving in de voorkeuren van de kiezers kan zijn opgetreden. – De opkomst bij de provinciale verkiezingen verschilt van die van de Tweede Kamerverkiezingen. Niet van iedere partij blijft eenzelfde percentage kiezers thuis. – Bij verkiezingen voor Provinciale Staten kunnen andere onderwerpen van belang geacht worden door de kiezers waardoor ze op een andere partij gaan stemmen. – De Tweede Kamer wordt gekozen door directe verkiezingen, de Eerste Kamer door getrapte verkiezingen via de leden van de Provinciale Staten. De leden van de Provinciale Staten stemmen niet altijd op dezelfde partij als hun kiezers gedaan zouden hebben / niet alle partijen die in PS zitten zijn ook verkiesbaar voor de Eerste Kamer. <ul style="list-style-type: none"> • voor een juiste oorzaak • voor een juiste uitleg bij die oorzaak 	<p>1</p> <p>1</p>
11	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Tweede Kamer heeft wel het recht van amendement (recht om wetsvoorstellen te veranderen), de Eerste Kamer niet • Als het voorstel nog gewijzigd moet worden om het door de Eerste Kamer te krijgen dan moet dat gebeuren tijdens de behandeling in de Tweede Kamer, althans voordat het aan de Eerste Kamer wordt aangeboden. Daarna kan het niet meer gewijzigd worden en kan de Eerste Kamer niet anders dan het wetsvoorstel verwerpen als ze een onderdeel ervan niet onderschrijft 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De oorspronkelijke doelen waren (twee van de volgende):

Het in Europa brengen van

- vrede
- veiligheid
- welvaart
- stabiliteit

Uitleg:

Door in het buitenland te studeren ontstaan contacten, vriendschappen en begrip voor elkaar. Dat is goed voor de vrede, veiligheid en stabiliteit.

Als 'welvaart' als doel genoemd is dan moet dat ook in de uitleg aan de orde komen (bijvoorbeeld): Dat vergemakkelijkt het samenwerken en ook het zakendoen, wat goed is voor de welvaart.

- voor het verwerken van twee doelen in het antwoord 1
- voor het geven van de bijpassende uitleg 2

13 maximumscore 2

Nederland heeft een stelsel van evenredige vertegenwoordiging zonder kiesdrempel. Geen enkele partij haalt in de regel een meerderheid waardoor altijd samenwerking in een coalitie nodig is. Om samen te werken moeten partijen een deel van hun wensen laten vallen. Dit wordt door de tekenaar verbeeld doordat zowel bij Rutte als bij Samsom een arm is afgezaagd.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Crisis en de publieke omroep

14 maximumscore 3

- Het Stimuleringsfonds voor de Pers geeft tijdelijke financiële steun aan de geschreven pers als een bedrijf dreigt failliet te gaan en als dat bedrijf van belang is voor de pluriformiteit van het media-aanbod 1
- Pluriformiteit is belangrijk voor het goed functioneren van de democratie 1
- Tijdelijke financiële steun draagt bij aan het in stand houden van de pluriformiteit van de media en daarmee aan de kwaliteit van de democratie 1

15 maximumscore 2

- In artikel 10 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden staat dat burgers recht hebben op het vergaren van informatie. De overheid mag burgers dus niet beletten informatie te zoeken. Daarmee regelt artikel 10 een recht van de burger als 'ontvanger' van informatie 1
- Artikel 7 van de Grondwet gaat over de vrijheid van meningsuiting en regelt het recht van de burger als 'zender' 1

16 maximumscore 2

Een juiste verklaring is (een van de volgende):

- De overheid verdeelde uitzendfrequenties die schaars waren en van daaruit ontwikkelde ze een mediabeleid dat afgestemd was op de publieke omroepen, terwijl de pers werkte binnen een marktmechanisme waar de overheid weinig inbreng in had.
- De overheid heeft bemoeienis met de inkomsten van de publieke omroep (vroeger kijk- en luistergeld, later subsidie en het verdelen van STER-inkomsten) terwijl de geschreven pers zonder overheid via de markt in haar eigen inkomsten voorzag.

17 maximumscore 2

- Het marktmechanisme zet aan tot een programmering waarmee zo veel mogelijk inkomsten uit reclame verkregen kunnen worden 1
- Programma's moeten voldoende koopkrachtige kijkers trekken en als dat niet het geval blijkt dan worden ze niet langer uitgezonden. Het media-aanbod dat overblijft bestaat uit meer van dezelfde soort succesvol gebleken programma's (voornamelijk oppervlakkig amusement dat gericht is op een zo groot mogelijk publiek) en dat is verschraling 1

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het doel van het mediabeleid ten aanzien van informatievoorziening is kwalitatief hoogwaardige informatie leveren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De overheid heeft meer invloed op een publieke omroep dan op andere media omdat ze over het budget van de publieke omroep gaat. Daardoor kan ze eisen stellen bij het verlenen van concessies. Bijvoorbeeld de eis dat de nieuwsvoorziening verzorgd wordt door een organisatie die onafhankelijk is en kwaliteit kan leveren. Aan andere media kan ze een dergelijke eis niet stellen 	1
19	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • verbindende functie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • De media kunnen een bijdrage leveren aan de onderlinge binding van Nederlanders omdat meer programma's in beeld brengen wat Nederlanders gemeenschappelijk hebben 	1
	ook goed:	
	<ul style="list-style-type: none"> • socialiserende functie 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Meer programma's van Nederlandse makelij kan betekenen dat Nederlandse cultuurkenmerken meer op de Nederlandse media verschijnen. Dat kan bijdragen aan de socialisatie van Nederlanders 	1
20	maximumscore 2	
	Een reden is dat een democratie niet kan functioneren zonder vrijheid van meningsuiting / de overheidsmacht hiermee ingeperkt wordt / dit beschouwd wordt als een van de burgerlijke vrijheden.	
21	maximumscore 6	
	Voorbeelden van goede antwoorden zijn:	
	<ul style="list-style-type: none"> • De framingtheorie laat zien dat een verslaggever een keuze maakt voor een bepaald perspectief van waaruit hij een gebeurtenis beschrijft. Een oorlogshandeling kan bijvoorbeeld beschreven worden met aandacht voor het fysieke en emotionele leed van directe slachtoffers maar ook met aandacht voor gevolgen voor de koers van aandelen. Afhankelijk van het gekozen frame zal de invloed van het bericht verschillen 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • De theorie van de selectieve perceptie wijst erop dat mensen naar verschillende berichten kijken / eenzelfde bericht verschillend waarnemen. Waarvoor mensen zich openstellen, hoe ze een boodschap waarnemen en wat zij onthouden, wordt beïnvloed door hun referentiekader, hun waarden en normen 	2
	<ul style="list-style-type: none"> • De agendasettingtheorie stelt dat de media geen directe invloed hebben op wat de mensen van een onderwerp vinden. De media bepalen wel – door de hoeveelheid aandacht die ze aan bepaalde onderwerpen besteden – over welke onderwerpen mensen een mening zullen vormen 	2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 ‘Project X Haren’

22 maximumscore 2

Voorbeelden van immateriële gevolgen voor de samenleving zijn (twee van de volgende):

- Ontstaan van angst / het optreden van geestelijke/emotionele schade.
- Er kan morele verontwaardiging ontstaan.
- Het rechtsgevoel kan worden aangetast.
- Burgers kunnen zich in hun bewegingsvrijheid beperkt voelen.
- De rechtsstaat wordt bedreigd: gevaar van eigenrichting.
- Veranderende opvattingen van goed en kwaad.
- Verlies aan vertrouwen in mensen, organisaties en de samenleving als geheel.
- Ontstaan van negatieve beeldvorming ten aanzien van bepaalde groepen mensen.

per juist immaterieel gevolg 1

23 maximumscore 3

- repressief omdat een sanctie wordt opgelegd nadat het delict is gepleegd 1
- speciaal preventief omdat men door middel van de sanctie wil voorkomen dat de persoon die het delict gepleegd heeft opnieuw in de fout gaat 1
- algemeen/generaal preventief omdat men wil voorkomen dat andere mensen (dergelijke) strafbare feiten zullen gaan plegen 1

24 maximumscore 4

- overmacht door groepsdwang 1
- Citaat: In de regels 12-16 van tekst 6 staat dat verdachten zeggen dat ze zich lieten meeslepen door de massa 1
- Gevoelens van schuld worden onder invloed van de groep tijdelijk buiten werking gesteld 1
- Citaat: In de regels 26-29 staat dat het abnormale van hun gedrag niet meer tot hen doordrong 1

Opmerking

Voor een citaat mag alleen een scorepunt toegekend worden als het correct gekoppeld is aan de bijbehorende verklaring.

Eindexamen havo maatschappijwetenschappen 2014-I

havovwo.nl

Vraag	Antwoord	Scores
28	maximumscore 2 De andere twee vragen zijn: <ul style="list-style-type: none">• Is de gedraging verwijtbaar? (schuld)• Is het bewijs wettig en overtuigend?	1 1
29	maximumscore 1 De veroordeelden kunnen in (hoger) beroep gaan / naar het gerechtshof gaan.	
30	maximumscore 3 <ul style="list-style-type: none">• Het dilemma van de rechtsstaat houdt in dat er een spanning bestaat tussen enerzijds rechtshandhaving en anderzijds rechtsbescherming• De voorzitter van de politievakbond pleit voor het weghalen van berichten van de sociale media, omdat daarmee verstoring van de openbare orde zoals in Haren misschien voorkomen kan worden. De rechtshandhaving is daarmee gediend• De minister wil niet censureren. De rechtsstaat moet zorgen voor rechtsbescherming en door niet te censureren beschermt de minister het recht om een mening te uiten	1 1 1

Bronvermeldingen

tekst 1	naar: NRC Handelsblad, 12 juli 2012
tekst 2	naar: http://fd.nl/economie-politiek/628299-1212/kabinet-moet-dealen-voor-steun-in-eerste-kamer ; geraadpleegd op 4 december 2012
figuur 1	www.tomjanssen.net
tekst 3	naar: Regeerakkoord, p. 19, 29 oktober 2012
tekst 4	naar: brief van staatssecretaris Dekker aan de Kamer betreffende: uitwerking regeerakkoord Rutte-II, 6 december 2012
tekst 5	naar: Gerlof Leistra, Elsevier, 29 september 2012
tekst 6	naar: Reformatorisch Dagblad, 29 september 2012
tekst 7	naar: NRC Handelsblad, 10 oktober 2012
tekst 8	naar: Nederlands Dagblad, 26 september 2012